

DOI: 10.18039/ajesi.1337006

Pre-Service Teachers' Opinions on Educational Practices in Museums¹

Emre ŞANDA², İrfan Nihan DEMİREL³

Date Submitted: 03.08.2023

Date Accepted: 15.12.2023

Type⁴: Research Article

Abstract

In the study, it was aimed to determine the opinions of pre-service teachers studying in different undergraduate programs on educational practices in museums in terms of different variables. Correlational survey model which is one of the general survey models was used in the research. The study group of the research consists of a total of 806 (3rd grade= 371; 4th grade= 435) pre-service teachers studying in the 3rd and 4th grades of different teaching programs of a state university in the Black Sea Region. In the research, the "Evaluation Scale of Educational Practices in Museums" was developed and used by the researchers in order to determine the views of pre-service teachers on educational practices in museums. In the data analysis for the comparison of the binary variables, the t test was used because the data showed normal distribution. Group variance homogeneity was examined for more than two variables. The homogeneity of the group variances according to the programs of the prospective teachers was determined by Levene's test. According to pre-service teachers, educational practices in museums are important in terms of activities to be carried out in the learning-teaching process. However, it has been determined that 4th grade pre-service teachers evaluate museums more positively than 3rd grade pre-service teachers. In the research, pre-service teachers who took museum lessons; In the research, it was determined that the pre-service teachers who took museum lessons found museums more important than the pre-service teachers who did not take museum lessons. In addition, they think that the pre-service teachers who take museum lessons will make the learning-teaching process more effective through educational practices to be held in museums and that teachers should take a more active role in educational practices in museums. It is recommended that both pre-service teachers and teachers be informed about the planning of the lesson and the design of activities for educational practices in museums and how the achievements determined for all disciplines in the curriculum of the Ministry of National Education can be related to museum education, and that necessary in-service training should be given in this regard.

Keywords: museum education course, education practices in museums, teacher candidates

Cite: Şanda, E., & Demirel, İ. N. (2024). Pre-service teachers' opinions on educational practices in museums. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 14(1), 89-113. <https://doi.org/10.18039/ajesi.1337006>

¹ This article is part of the first author's master's thesis.

² (Corresponding author) Classroom Teacher, Ministry of Education, Turkey, emresanda@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-7591-2563>

³ Associate Professor, Recep Tayyip Erdogan University, Faculty, Department, Country, nihan.demirel@erdogan.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0003-3838-6247>

⁴ This study was conducted with the approval of the Research Ethics Committee of Recep Tayyip Erdogan University, dated 23.03.2021 and issue number 2021/69.

DOI: 10.18039/ajesi.1337006

Öğretmen Adaylarının Müzelerde Eğitim Uygulamalarına Yönelik Görüşleri¹

Emre ŞANDA², İrfan Nihan DEMİREL³

Gönderim Tarihi: 03.08.2023 Kabul Tarihi: 15.12.2023 Türü⁴: Araştırma Makalesi

Öz

Araştırmada, lisans programlarının farklı bölümlerinde öğrenim gören öğretmen adaylarının müzelerde eğitim uygulamalarına dair görüşlerinin farklı değişkenler açısından tespiti amaçlanmıştır. Araştırmada genel tarama modellerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, bir devlet üniversitesinin farklı öğretmenlik programlarının 3 ve 4. sınıflarında öğrenim gören toplam 806 (3.sınıf= 371; 4.sınıf= 435) öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmada öğretmen adaylarının müzelerde eğitim uygulamalarına yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla "Müzelerde Eğitim Uygulamalarının Değerlendirilmesi Ölçeği" araştırmacılar tarafından geliştirilerek uygulanmıştır. İkili değişkenlerin karşılaştırılması amacıyla yapılan veri analizinde verilerin normal dağılım göstermesi nedeniyle t testi kullanılmıştır. İki den fazla değişkenler için grup varyans homojenliği incelenmiştir. Öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri programlara göre grup varyanslarının homojenliği Levene testi ile belirlenmiştir. Araştırma kapsamında, öğretmen adaylarının müzelerde eğitim uygulamalarını, müzelerin önemi ve müzelerde yapılacak öğrenme-öğretme süreci etkinlikleri açısından önemli buldukları ancak 4. sınıf öğretmen adaylarının 3. sınıf öğretmen adaylarına göre müzeleri bu süreçler açısından daha olumlu değerlendirdikleri tespit edilmiştir. Araştırmada müze ile ilgili bir ders alan adayların; müze ile ilgili ders almayan adaylara göre müzeleri daha önemli buldukları, müzelerde yapılacak eğitim uygulamaları aracılığıyla öğrenme-öğretme sürecinin daha etkili hale geleceğini ve müzelerde eğitim uygulamalarına yönelik öğretmenlerin daha etkin bir şekilde rol alması gerektiğini düşündükleri sonuçlarına ulaşılmıştır. Müzelerde yaptırılacak eğitim uygulamalarına yönelik olarak dersin planlanması, uygulama boyutuna yönelik etkinliklerin tasarlanması ve MEB öğretim müfredatlarında tüm disiplin alanları için belirlenen kazanımların müze eğitimi ile nasıl ilişkilendirilebileceği noktasında sadece öğretmen adayları değil, öğretmenlerin de bilgilendirilerek bu konuda gerekli hizmet içi eğitimlerin yapılması önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: müze eğitimi dersi, müzelerde eğitim uygulamaları, öğretmen adayları

Atıf: Şanda, E., ve Demirel, İ. N. (2024). Öğretmen adaylarının müzelerde eğitim uygulamalarına yönelik görüşleri. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 14(1), 89-113. <https://doi.org/10.18039/ajesi.1337006>

¹ Bu çalışma birinci yazarın yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

² (Sorumlu Yazar) Sınıf Öğretmeni, Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye, emresanda@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-7591-2563>

³ Doç. Dr., Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Türkiye, nihan.demirel@erdogan.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0003-3838-6247>

⁴ Bu çalışma Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nin 23.03.2021 tarih ve 2021/69 sayılı Etik Kurul Onayı alınarak gerçekleştirilmiştir.

Giriş

21. yüzyılda eğitim ve bilgi ortak menfaatler olarak kabul edilmektedir (UNESCO, 2015). Öğrenme ise, bilgi ve beceri kazanmanın yanı sıra kişisel gelişim ve sosyokültürel bir bakış açısıyla farklı ortamlarda ve sosyal bağlamlarda formal ya da informal olarak gerçekleşen yaşam boyu süren çok yönlü bir süreç olarak algılanmaktadır (Hooper-Greenhill, 2004; Kanari ve Souliotou, 2020; Moss, 2003; Norqvist ve Leffler, 2017). Bu nedenle eğitime, bireylerin sadece yeteneklerini değil aynı zamanda duygusal, kişisel, manevi ve ahlaki bileşenlerini de geliştiren bir alan olarak önem verilmektedir (Murzina, 2020). Bu doğrultuda okulların, öğrencilerde saygı, sorumluluk, dürüstlük, yardımseverlik ve adil olma gibi değerleri aşılacak ve geliştirmek üzere, öğrencilerin karakterlerini şekillendirmelerine ve inşa etmelerine yardımcı olmak için rollerini ve sorumluluklarını yerine getirebilmeleri gerekmektedir (Fithriah ve Najmi, 2019). Bu anlamda öğrenme alanlarının, toplumun tüm değer ve kültürlerinin bütünleştiği, tüm insanlara bunlardan yararlanma fırsatı sağlayacak şekilde tasarlanması önem arz etmektedir (BOE, 1978 aktaran González-Herrera, Díaz-Herrera, Hernández-Dionis ve Pérez-Jorge, 2023). Ortak bir faydayı ifade eden, tarihin paylaşıldığı, kültürün öğrenildiği ve edinildiği kurumlar olarak müzeler, her etkinliği eğitsel ve pedagojik boyutuyla ele alması nedeniyle bu amaca hizmet etmektedir (Cakir Ilhan, 2009; González-Herrera, Díaz-Herrera, Hernández-Dionis ve Pérez-Jorge, 2023).

Müzeler, toplumun ve gelişiminin hizmetinde olan, kamuya açık, kâr amacı gütmeyen, kalıcı kurumlar olup, insanlara ve çevrelere ait maddi kanıtları araştırma, eğitim ve keyif amacıyla toplayan, koruyan, araştıran, ileten ve sergileyen “eğitici bir ülke fuarı” olarak tanımlanmaktadır (Folga-Januszewska, 2020; Semper 1990, s. 50). Müzeler, ziyaretçilere sanat, sosyal bilimler, matematik gibi farklı disiplinlerin kavramlarını keşfetmeleri için fırsatlar sunarak bireyleri kalıcı öğrenmeye yönlendirmektedir (Andre, Durksen ve Volman, 2017). Günümüzde eğitim-öğretim yalnızca okul yapısı içerisinde değil, öğrenen kişilerin aktif olduğu okul dışı ortamlarda da devam etmektedir. Bu sayede bireyler doğrudan yaşantılarla, durumlarla, nesnelere ve yapılarla yoğun bir etkileşim içerisinde olmaktadır. Bu durum öğrenenlerin daha istekli ve sosyal olmalarını sağlayarak, öğrenmelerin yüksek düzeyde kalıcı olmasına imkân tanımaktadır. Örgün eğitimi destekleyen unsurlar arasında öğrenimi daha kalıcı hale getiren ve daha eğlenceli bir şekilde sunan okul dışı etkinlikler karşımıza çıkmaktadır (Bozdoğan, 2016). Okulda öğrenilen bilgilerle okul dışı ortamlarda öğrenilen bilgiler niceliksel olarak kıyaslandığında okul dışı öğrenmelerin daha da kalıcı olduğu ve fazlalığı dikkat çekmektedir (Anderson, Kisiel ve Storcksdieck, 2006). Eğitimin ilkelerinden olan yaşayarak öğrenme bireylerde kalıcı öğrenmeyi sağlayan bir yöntemdir. Bu ilkenin ve yöntemin uygulanmasına müsait ortamlardan biri de müzelerdir. Bu ortamlarda öğrenen kişinin motivasyonu yükselmekte ve öğrenme daha da kalıcı hale gelmektedir (Erdoğan, 2007).

Öğrencilerin müzelerde yapılan öğrenme ve öğretme sürecinde aktif rol alması günümüz eğitim sistemi içinde benimsenen yapılandırmacı yaklaşıma uygun bir eğitim-öğretim ortamının sağlanmasına katkıda bulunmaktadır. Yapılandırmacı yaklaşımın amacına uygun olarak öğrencilerden beklenen hedef davranış değişiklikleri için müzeler, farklı yöntem ve tekniklerin kullanılmasına uygun mekânlardır. Müze gezileri sayesinde öğrenciler araştırma ve inceleme yolu ile karşılaştıkları bir sorunu çözme imkânı bulmaktadırlar (Kara vd., 2020). Yapılandırmacı yaklaşım ile öğrencilerin, eğitim öğretim sürecinde aktif olmaları, ders sürecinde önceki bilgilerinden yararlanarak öğrenilecek yeni bilgiler arasında ilişki kurmaları, yaparak yaşayarak öğrenmeyi gerçekleştirmeleri amaçlanmaktadır (Yılmaz, 2008). Bu kapsamda, müze ziyareti öncesinde, esnasında ve müze ziyareti sonrasında yapılacak tüm

hazırlıklar ve etkili öğretim yöntem ve tekniklerinin belirlenmesi öğrencilerde yapılandırmacı yaklaşıma uygun olarak, derse yönelik merak, ilgi, heyecan ve motivasyonun oluşmasına katkıda bulunmaktadır (Çıldır ve Karadeniz, 2014).

Jensen'e (2010) göre yapılandırmacılar, müzelerde öğrenme için gerekli olan üç temel fikre inanmaktadırlar: İlk olarak; eğitimciler, öğrenenlerin yeni deneyimlere katılma ve yeni bilgileri yapılandırma konusundaki deneyimlerini arttırmak amacıyla öğrencilerin sahip olduğu algıları, kültürel geçmişleri ve ön bilgileri duyarlılıkla kabul etmeli ve saygı göstermelidir. İkincisi; eğitimcilerin, öğrenmeyi teşvik etmek için ziyaretçilerin ilgisini çekmesi, uygulamalı ve akılcı etkinliklerle aktif katılımı motive etmesi gerekmektedir. Üçüncüsü; öğrenme ortamının, yeni bilgi edinmek için daha fazla deneyim kazanmaya teşvik ederek, fiziksel, sosyal ve entelektüel olarak anlaşılır şekilde tasarlanması gerekmektedir. Bu doğrultuda 19. ve 20. yüzyılların başında ortaya çıkan müze pedagojisi, müzelerin eğitimsel rolünü aktif olarak geliştirmeye başlamış ve ilk kez İngiltere'de görülen uygulama ile müzeler eğitim okullarına dönüştürülerek sanatsal bilginin yayılması amaçlanmıştır. Öğretmenler özel bir müze birliği oluşturarak, sanatsal eğitim faaliyetlerini geliştirmek amacıyla okul çocukları ile çalışmalar yapmışlar ve böylece genç nesillere evrensel değere sahip materyaller üzerinde eğitim görme fırsatı sunmuşlardır (Taranova, 2020).

Müze eğitimi, müzelerde yer alan sanat eserleri ve bu eserlerin vermek istediği mesaj ile ziyaret edenler arasında bağ kurmanın aracıdır. "Müze Pedagojisi" olarak tanımlanan bu kavram sanat eserlerinin içeriklerinin ziyaret edenlere salt teorik bir bilgi olarak aktarılmasından ziyade bireylerin gerekli bilgi, beceri ve anlayışları kazanarak, kişiliklerini geliştirmelerine ve sosyalleşmelerine katkı sağlayan bir disiplin olarak karşımıza çıkmaktadır (Zilcioğlu, 2008). Müze pedagojisi ile sınıf dışı deneyim kazandırma, müzelerin işlevlerinin sadece çeşitli eserleri depolamak, toplamak ve incelemekle sınırlı kalmadığını; aynı zamanda müzelerin, toplumu etkilemek, okul çağındaki çocukların ve öğrencilerin yaratıcı ilgilerini uyandırmak, kendilerini gerçekleştirmelerini teşvik etmek olarak belirlenmiştir (Pakhomova, 2002 aktaran Milovanov ve Nikitina, 2016). Okul ortamında üst düzey düşünme becerisi olan yetenekleri ortaya çıkarmada başarısız olan öğrenciler için müzeler, kalıcı öğrenmenin sağlanması, öğrenilenlerin somutlaştırılarak yaratıcı düşünme ve hayal gücünü kullanma gibi becerilerin teşvik edilmesi noktasında önemlidir (Çerkez, 2011). Müzeler okul öncesinden yükseköğretime kadar her kademedede fen bilimleri, görsel sanatlar, hayat bilgisi, matematik, müzik, sosyal bilgiler, Türkçe gibi pek çok dersin öğretiminde bilgileri anlamaya yarayan ve öğrencilerin öğrendikleri kavramları görmesine olanak sağlayan mekânlar olarak kullanılmaktadır.

Millî Eğitim Bakanlığı'nın (MEB, 2018) hazırladığı öğretim müfredatları incelendiğinde, öğretim faaliyetlerinde öğretmenlerin öğretici konumunda değil bir rehber ve yol gösterici olması, öğrencilerin yaparak ve yaşayarak öğrenmeleri, keşfetmeleri, yaratıcılıklarını ve hayal güçlerini kullanarak öğrenmeyi daha aktif bir şekilde gerçekleştirip bilgilerin kalıcı hale gelmesinin esas alındığı görülmektedir. Yüksek Öğretim Kurumu Öğretmen Yetiştirme Lisans Programlarında ise, 2018 yılı itibari ile "Müze Eğitimi" dersi, Meslek Bilgisi Seçmeli dersleri arasında Fen Bilgisi, Matematik, Sosyal Bilgiler, Türkçe gibi tüm lisans programlarına dâhil edilmiştir. İlköğretim müfredatlarında yer alan kazanımlarla lisans programlarının içeriğinde yer alan müze eğitimi ders içeriği karşılaştırıldığında, müze eğitimi ile "Kültürel Farkındalık ve İfade" yetkinlik alanının duygu ve deneyimlerin yaratıcı bir şekilde ifade edilmesine dönük gerekli bilgi, beceri ve davranışa sahip bireylerin yetiştirilmesinin amaçlandığı görülmektedir (MEB, 2018). Bu doğrultuda araştırmamızın, öğretmenlik programlarında öğrenim gören ve lisans öğrenimi boyunca müze eğitimi dersini seçen ya da seçmeyen öğretmen adayları ile

yürütülmesi amaçlanmıştır. Araştırma geleceğin nesillerini yetiştirerek öğrencilerde müze bilinç ve farkındalığının gelişimine katkıda bulunacak öğretmen adaylarının, müzelerde eğitim uygulamalarına yönelik görüşlerinin tespit edilmesi bakımından önem arz etmektedir. Nitekim öğretmen adaylarının müze eğitimi dersi alması, mesleki yaşantılarında müzeleri en etkili şekilde kullanarak eğitimde istenilen hedeflere ulaşılmasına katkı sağlayacaktır.

Alan yazın incelendiğinde ülkemizdeki öğretmen adaylarının müzelerde eğitim uygulamalarına yönelik görüşlerinin “öğretmen rolü”, “müzelerin önemi” ve “öğrenme-öğretme süreci” alt faktörleri bağlamında geliştirilen ölçme aracı üzerinden tespit edildiği bir çalışmaya rastlanmamıştır. Müze eğitimi kapsamında yapılan mevcut çalışmalar, Fen Bilgisi Öğretmenliği, Resim- İş Öğretmenliği, Sınıf Öğretmenliği ve ağırlıklı olarak Sosyal Bilgiler Öğretmenliği gibi programlar bazında ele alınmıştır (Çerkez, 2011; Demirel, 2020; Kala, 2022; Kara vd. 2020; Kaya Koçek, 2010; Meydan ve Akkuş, 2014; Öner ve Köse, 2019; Stetson ve Stroud, 2015; Yeşilbursa ve Uslu, 2014; Tural ve Kala, 2018). Sınıf düzeylerine, müze eğitimi dersi alma durumlarına ve bölümler bazında birbirleriyle karşılaştırmaya yönelik çalışmalara az sayıda rastlanılmıştır. Araştırma, geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılarak araştırmacılar tarafından geliştirilen bir ölçme aracı üzerinden, sınıf düzeyi ve müze eğitimi dersi alıp almama durumuna göre farklı lisans programlarında öğrenim gören öğretmen adaylarının, müze eğitimi uygulamalarına yönelik görüşlerinin farklı değişkenler açısından tespit edilmesi noktasında önem taşımaktadır. Bu doğrultuda araştırmada, öğretmen adaylarının müzede öğrenmeyi esas alacak bir yaklaşımla müze ziyaretlerine ilişkin motivasyon, içerik, eğitim uygulamaları ve etkinlik tasarımı gibi süreçlerdeki sorumluluk düzeylerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Yine araştırmada öğretmen adaylarının, müzelerin eleştirel düşünme, estetik duyarlılık, yaratıcılık gibi becerilerin gelişimine sağladığı katkılara yönelik görüşlerinin belirlenmesi hedeflenmiştir. Müzelerde öğrenme-öğretme sürecine yönelik kaynak ve materyal, yöntem ve teknik kullanımı gibi süreçler açısından lisans programlarının farklı bölümlerinde öğrenim gören öğretmen adaylarının müzelerde eğitim uygulamalarına ilişkin görüşlerinin farklı değişkenler açısından tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçlar doğrultusunda şu sorulara yanıt aranmıştır:

1. Öğretmen adaylarının müzelerde eğitim uygulamalarına yönelik görüşleri arasında sınıf düzeylerine göre anlamlı bir fark var mıdır?
2. Öğretmen adaylarının müzelerde eğitim uygulamalarına yönelik görüşleri arasında müze dersi alma durumlarına göre anlamlı bir fark var mıdır?
3. Öğretmen adaylarının müzelerde eğitim uygulamalarına yönelik görüşleri arasında öğrenim gördükleri programlara göre anlamlı bir fark var mıdır?

Yöntem

Araştırma Deseni

Araştırmada genel tarama modellerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, geçmişte ve günümüzde mevcut olan bir durumu, olayları, grupları, nesneyi ve özellikleri olduğu gibi tasvir etmeyi amaç edinmiş bir araştırma yaklaşımıdır (Ekiz, 2003; Karasar, 2009). İlişkisel tarama modeli ise, iki ve daha çok sayıdaki değişken arasındaki ilişkilerin belirlenip analiz edildiği araştırmalarda kullanılmaktadır (Karasar, 2009). İlişkisel tarama modellerinde korelasyon ve karşılaştırma olmak üzere iki çözümleme türü kullanılmaktadır (Karasar, 2009, s. 81). Bu araştırmada ilişkisel tarama modellerinden karşılaştırma yolu ile elde edilen ilişki kullanılmıştır. Bu kapsamda araştırma, öğretmen adaylarının müzelerde eğitim uygulamalarına yönelik görüşlerini tespit ederek, elde edilen

bulguları sınıf düzeyi, müze dersi alma durumu ve öğrenim görülen program değişkenleri açısından karşılaştırmak amacıyla genel tarama modellerinden ilişkisel tarama modeline uygun olarak tasarlanmıştır.

Çalışma Grubu

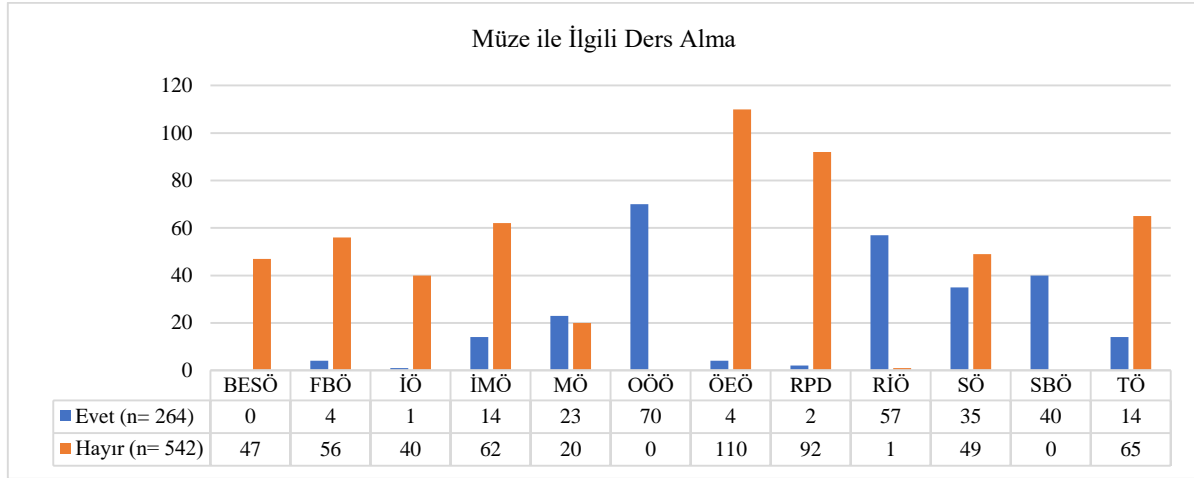
Araştırmanın çalışma grubunu, bir devlet üniversitesinin farklı öğretmenlik programlarının üçüncü ve dördüncü sınıflarında öğrenim gören toplam 806 (3.sınıf= 371; 4.sınıf= 435) öğretmen adayı oluşturmaktadır. Çalışma grubu belirlenirken amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılmıştır. Maksimum çeşitlilik örneklemede, problemin yapısına uygun olarak örneklem kendi içinde birbirine benzeyen farklı durumlardan oluşturulmaktadır (Büyüköztürk vd., 2015). Bu kapsamda araştırmada Yeni Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları kapsamında, “Müze Eğitimi” dersinin Meslek Bilgisi Seçmeli dersleri arasında okutulduğu bir devlet üniversitesinin öğretmenlik programlarında öğrenim gören ve lisans öğrenimi boyunca bu dersi seçen ya da seçmeyen öğretmen adayları araştırmaya dâhil edilmiştir. Çalışma grubunun program, cinsiyet ve sınıf düzeyine göre demografik özellikleri Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1

Öğretmen Adaylarının Demografik Özelliklerine Göre Dağılımları

Bölüm	Sınıf Düzeyi		Toplam	
	3.Sınıf	4.Sınıf		
Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği (BESÖ)	23	24	47	
Fen Bilgisi Öğretmenliği (FBÖ)	29	31	60	
İngilizce Öğretmenliği (İÖ)	35	6	41	
İlköğretim Matematik Öğretmenliği (İMÖ)	26	50	76	
Müzik Öğretmenliği (MÖ)	8	35	43	
Okul Öncesi Öğretmenliği (OÖÖ)	19	51	70	
Özel Eğitim Öğretmenliği (ÖEÖ)	39	75	114	
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık (RPD)	54	40	94	
Resim-İş Öğretmenliği (RİÖ)	28	30	58	
Sınıf Öğretmenliği (SÖ)	31	53	84	
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği (SBÖ)	17	23	40	
Türkçe Öğretmenliği (TÖ)	62	17	79	
	Toplam	371 (%46)	435 (%54)	806

Tablo 1’e göre, araştırmaya katılan öğretmen adayları öğrenim gördükleri programlara göre sınıf düzeyleri dikkate alınarak sınıflandırılmıştır. Araştırmaya 12 öğretmenlik programından toplamda 806 öğretmen adayı katılmış olup, araştırmaya katılan öğretmen adaylarının %46’sı üçüncü sınıfta ve %54’ü dördüncü sınıfta öğrenim görmektedir.

Şekil 1**Öğretmen Adaylarının Müze ile İlgili Ders Alma Durumlarına Göre Dağılımları**

Şekil 1 incelendiğinde öğretmen adaylarının 264’ü müze ile ilgili bir ders aldıklarını ve 542’si ise müze ile ilgili bir ders almadıklarını ifade etmişlerdir. OÖÖ (n= 70) ve SBÖ (n= 40) öğretmen adaylarının tümü müze ile ilgili ders aldıklarını belirtmişlerdir. BESÖ (n= 47), İÖ (n= 40), ÖEÖ (n= 110) ve RPD (n= 92) programlarında ilgili dersin hiç alınmadığı ya da az tercih edildiği görülmektedir. FBÖ (n= 56), İMÖ (n= 62), MÖ (n= 20), TÖ (n= 65) ve SÖ (n= 49) programlarında ilgili derse yönelim düşüktür. YÖK (2018) Yeni Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları kapsamında “Müze Eğitimi” dersi Matematik, Fen Bilgisi, Türkçe, Sosyal, Sınıf Öğretmenliği vb. tüm öğretmenlik lisans programlarında ortak Meslek Bilgisi Seçmeli dersler arasında yer almıştır. Bu doğrultuda öğretmen adaylarının büyük çoğunluğunun (n= 542) müze eğitimi dersine yönelimlerinin düşük olduğu anlaşılmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada öğretmen adaylarının müzelerde eğitim uygulamalarına yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla “Müzelerde Eğitim Uygulamalarının Değerlendirilmesi Ölçeği” araştırmacılar tarafından geliştirilerek uygulanmıştır. Geliştirilen ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları asıl örnekleme uygulanmadan önce pilot bir örneklem üzerinde test edilmiştir. Ölçek geliştirilirken, dördüncü sınıfta öğrenim gören toplam 12 öğretmen adayına müzelerde eğitim uygulamalarına yönelik duygu ve düşünceleri sorularak, kompozisyon yazdırılmıştır. Bu kompozisyonlara içerik analizi uygulanarak, konu ile ilgili 50 madde derlenmiştir. Büyüköztürk’e (2013) göre, ölçeğin kapsam geçerliği için yapılan çalışmalarda ölçek maddeleri, ölçülmek istenilen durumu ne derece ölçebildiğinin belirlenebilmesi uzman görüşü alınarak değerlendirilir. Bu doğrultuda taslak ölçek maddeleri için uzman görüş formu hazırlanmış ve taslak ölçek üç (3) sınıf öğretmeni tarafından “gerekli”, “yararlı/yetersiz”, “gereksiz” ve “önerilerin” şeklinde değerlendirilmiştir. Uzman görüşleri doğrultusunda, fikir olarak benzer durumu ölçtüğü belirlenen maddeler yeniden düzenlenmiştir. Ölçmek istenen durumu ölçmede yetersiz olduğu düşünülen ya da ölçek kapsamında nötr bir ifade olduğuna karar verilen bazı maddeler ise ölçme aracından çıkarılmıştır. Sonuç olarak ölçek maddeleri uzmanlardan gelen dönütler doğrultusunda yeniden düzenlenerek, otuz (30) maddeden oluşan bir ölçme aracı elde edilmiştir.

Otuz (30) maddeden oluşan taslak ölçek ilgili maddelerin anlam bütünlüğü ve yazım hatalarının tespit edilmesi amacıyla bir Türkçe Öğretmenine okutularak, ilgili maddelerin anlam ve bütünlük bakımından değerlendirilmesi sağlanmıştır. Erkuş'a (2012) göre, tek tek maddeler birden çok yargıcıya yargılatılarak, uzman görüşleri doğrultusunda yapılan değerlendirmelerden elde edilen veriler uyuşma yüzdesi hesaplanır, uzmanlar arası güvenilirlik irdelenir ve ölçeğin işe yarayıp yaramadığına (geçerlik) ilişkin kanıt toplanır. Bu doğrultuda maddeler iki uzman tarafından ikili yargılatılacaksa uzmanlar arasında basit uyum katsayısı (P_0) hesaplanır. Yapılan araştırmada 30 maddeden oluşan taslak ölçek iki (2) sınıf öğretmeni tarafından "uygun-uygun değil" şeklinde yeniden değerlendirilmiş ve iki puanlayıcının yapmış olduğu değerlendirmenin tutarlılık ve güvenilirliği basit uyum katsayısı (P_0) = $(A+D) / (A+B+C+D)$ formülü ile hesaplanmıştır (Erkuş, 2012, s. 85). Uzmanlar arası uyum katsayısı (P_0) = .93 olarak hesaplanmıştır. Son olarak ölçeğin cevaplanabilme süresi ile anlaşılabilirliğinin tespiti için beş öğretmen adayına okutulmuş, anlamadıkları maddeleri işaretlemeleri istenmiştir. Uygulama sonucunda ölçek maddelerinin anlaşılır olduğu ve içeriğinin müze eğitimi uygulamalarına yönelik görüşlerin belirlenmesi noktasında yeterli olduğu tespit edilmiştir.

5'li likert tipinde olan ölçek, bir devlet üniversitesinin farklı bölümlerinde öğrenim gören toplam 513 (AFA için 273; DFA için 240) öğretmen adayına uygulanmıştır. Ölçeğin geçerlik ve güvenilirliği Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ile test edilmiştir. Ölçekte yer alan otuz madde üç alt faktör altında toplanmaktadır. Birinci faktörde toplanan maddelerin öğretmenlerin müze ziyaretine ilişkin motivasyon, içerik, eğitim uygulamaları ve etkinlik tasarımı gibi süreçlerdeki sorumluluklarını içermesi nedeniyle bu faktöre "Öğretmen Rolü" ismi verilmiştir. İkinci faktör müzelerin eleştirel düşünme, estetik duyarlılık, yaratıcılık gibi becerilerin gelişimine sağladığı katkıları ölçmesi nedeniyle "Müzelerin Önemi" şeklinde isimlendirilmiştir. Üçüncü faktör ise, müzelerde öğrenme ve öğretme sürecine yönelik kaynak ve materyal, yöntem ve teknik kullanımı gibi maddelerden oluşması nedeniyle "Öğrenme-öğretme Süreci" şeklinde isimlendirilmiştir. Bu faktörlerdeki maddelerin faktör yük değerleri .467 ile .761 arasında değişmektedir. Ayrıca bu alt faktörler ölçeğin toplam varyansının %88.439'unu açıklamaktadır. DFA sonucunda ölçekten elde edilen χ^2/df değeri 2.344 olarak hesaplanmıştır. Diğer uyum indeksi değerleri CFI=0.91, TLI=.0.90, RMSEA=0.07, SRMR= 0.05 olarak bulunmuştur. Cronbach-Alfa iç tutarlık katsayısı ölçeğin geneli için .994, birinci alt faktör için .986, ikinci alt faktör için .985 ve üçüncü alt faktör için .984 olarak hesaplanmıştır. Bu sonuçlar neticesinde geliştirilen ölçek için geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu görülmektedir.

Veri Toplama Süreci ve Analizi

Veriler gerekli izinlerin alınmasıyla birlikte ilgili programlarda gönüllülük esasına dayalı olarak uygulanmıştır. Veriler analiz edilirken analiz tekniklerinden hangisinin kullanılacağına karar vermek amacıyla çarpıklık-basıklık katsayıları incelenerek, normallik testi yapılması gerektiği vurgulanmaktadır (Büyüköztürk, 2013; Can, 2014; Seçer, 2013). Puanların normal dağılması için çarpıklık ve basıklık katsayıları sınır değeri " ± 2 " aralığı olarak kabul edilmektedir (George ve Mallery, 2003 aktaran Güven, 2014). Araştırma kapsamında karşılaştırma yapılan "sınıf düzeyi" ve "müze dersi alma" değişkenlerinin normal dağılım puanları kapsamında çarpıklık ve basıklık değerleri Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2*Sınıf Düzeyi ve Müze Dersi Alma Değişkenlerine Göre Ölçek Puanlarına Ait Betimsel İstatistik Değerleri*

Değişken	Ölçek Faktörleri	Değişken	N	$\bar{X}$	S.S.	Çarpıklık	Basıklık
Sınıf Düzeyi	Müzelerin Önemi	3. Sınıf	371	4,49	,398	-,616	-,427
		4. Sınıf	435	4,56	,383	-,604	-,537
	Öğrenme-Öğretme Süreci	3. Sınıf	371	4,12	,568	-,264	-,537
		4. Sınıf	435	4,36	,508	-,445	-,772
	Öğretmen Rolü	3. Sınıf	371	4,54	,420	-,760	-,102
		4. Sınıf	435	4,60	,409	-,843	-,331
Müze Dersi Alma	Müzelerin Önemi	Evet	264	4,64	,376	-1,056	,304
		Hayır	542	4,47	,387	-,460	-,543
	Öğrenme-Öğretme Süreci	Evet	264	4,40	,528	-,780	,145
		Hayır	542	4,18	,544	-,242	-,688
	Öğretmen Rolü	Evet	264	4,66	,400	-1,266	1,045
		Hayır	542	4,53	,416	-,619	-,550

Tablo 2 incelendiğinde “Sınıf Düzeyi” ve “Müze Dersi Alma” değişkenlerine göre, “Müzelerde Eğitim Uygulamalarının Değerlendirilmesi Ölçeği” alt faktörlerine ilişkin çarpıklık ve basıklık katsayıları ± 2 aralığında yer almaktadır. Bu doğrultuda verilerin her iki değişken için de normal dağıldığı görülmektedir. Ölçek puanlarının normal dağılım göstermesi nedeniyle ikili değişkenlerin karşılaştırılması amacıyla yapılan veri analizinde t testi kullanılmıştır. Verilerin analizi aşamasında ikiden fazla değişkenler için grup varyans homojenliği incelenmiştir. Öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri programlara göre grup varyanslarının homojenliği Levene testi ile belirlenmiştir. Levene testi sonuçları Tablo 3’de sunulmuştur.

Tablo 3*Program Değişkenine Göre Ölçek Puanlarına İlişkin Levene Test Sonuçları*

Ölçüm	Faktörler	F	sd1	sd2	p
ANOVA (Levene Testi)	Müzelerin Önemi	1,350	11	794	,192*
	Öğrenme-Öğretme Süreci	1,001	11	794	,444*
	Öğretmen Rolü	1,762	11	794	,057*

* $p > ,05$

“Müzelerde Eğitim Uygulamalarının Değerlendirilmesi Ölçeği” alt faktörlerine ilişkin levene testi sonuçlarına göre, grupların (BESÖ, FBÖ, İÇ, İMÖ, MÖ, OÖÖ, ÖEÖ, RPD, RiÖ, SÖ, SBÖ ve TÖ) varyanslarının homojen olduğu görülmektedir ($p > ,05$). Bu doğrultuda verilerin analizinde tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmış ve farklılıkların kaynağı Post Hoc Testlerinden Tukey analizi ile tespit edilmiştir.

Etik Konular

Bu araştırma Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu’nun 23.03.2021 tarih ve 2021/69 sayılı Etik Kurul Onayı alınarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya başlamadan önce araştırmanın yapılacağı devlet üniversitesinden gerekli izinler alınarak, anket uygulama aşamasında üniversite yetkilileri ve anketin uygulanacağı

programlardaki ders sorumluları ile görüşülüp araştırma süreci ile ilgili bilgi verilmiştir. Öğretmen adayları çalışmadan elde edilen verilerin bilimsel amaçlı olarak kullanılacağı ve kimlik bilgilerinin gizli tutulacağı konusunda bilgilendirilmiştir.

Bulgular

Öğretmen adaylarının müzelerde eğitim uygulamalarına yönelik görüşleri sınıf düzeyi, müze ile ilgili ders alma durumları ve öğrenim gördükleri programlara göre analiz edilerek sunulmuştur.

Öğretmen Adaylarının Sınıf Düzeylerine Göre Müzelerde Eğitim Uygulamalarına Yönelik Görüşleri

Öğretmen adaylarının sınıf düzeyi değişkenine göre müzelerde eğitim uygulamaları hakkındaki görüşleri, ölçeğin her bir alt faktörü için ayrı ayrı analiz edilerek sunulmuştur.

Tablo 4

Öğretmen Adaylarının “Sınıf Düzeyi” Değişkenine Göre Ölçek Puanlarının t Testi Sonuçları

Değişken	Sınıf Düzeyi	N	$\bar{X}$	Ss	sd	t	p
Müzelerin Önemi	3.Sınıf	371	4,49	,398	804	-2,407	,016*
	4.Sınıf	435	4,56	,383			
Öğrenme-Öğretme Süreci	3.Sınıf	371	4,12	,568	804	-6,193	.000*
	4.Sınıf	435	4,36	,508			
Öğretmen Rolü	3.Sınıf	371	4,54	,420	804	-1,894	,059
	4.Sınıf	435	4,60	,409			

*P<.05

Tablo 4'e göre 3. sınıf öğretmen adaylarının “Müzelerin Önemi” alt faktörüne yönelik puanlarının ortalaması “4,49” ve 4. sınıf öğretmen adaylarının ise “4,56” olarak hesaplanmıştır. 3. sınıf öğretmen adaylarının “Öğrenme-Öğretme Süreci” alt faktörüne yönelik puanlarının ortalaması “4,12” ve 4. sınıf öğretmen adaylarının ise, “4,36” olduğu görülmektedir. Yine tablodan 4. sınıf öğretmen adaylarının “Öğretmenin Rolü” alt faktörüne yönelik puanlarının ortalaması “4,60” ve 3. sınıf öğretmen adaylarının ise “4,54”tür. Bu sonuçlara göre, “Müzelerin Önemi” ve “Öğrenme-Öğretme Süreci” alt faktörleri için öğretmen adaylarının puanlarının, sınıf düzeyi değişkenine göre farklılaştığı ve bu farklılaşmanın da istatistiksel olarak p<.05 düzeyinde anlamlı olduğu görülmektedir. Ancak “Öğretmen Rolü” alt boyutuna ilişkin öğretmen adaylarının puanları, sınıf düzeyi değişkenine göre istatistiksel olarak p>.05 değişmemiştir ve ilgili boyuta göre anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir.

Müzelerin önemi alt faktöründe “Müzeler, eleştirel düşünme becerisinin gelişiminde etkilidir”, “Müzeler, barındırdığı eserler sayesinde yaratıcılık gelişimine katkıda bulunur”, “Müzeler, evrensel düşünme becerisinin kazandırılmasında etkilidir”, “Müzeler, estetik duyarlılığın gelişmesini sağlar” gibi ifadeler yer almaktadır. Bu doğrultuda 4. sınıf öğretmen adaylarının, 3. sınıf öğretmen adaylarına göre aritmetik ortalamaları doğrultusunda müzeleri daha önemli buldukları görülmektedir. Öğrenme öğretme süreci alt faktöründe “Müzeler, yaparak yaşayarak öğrenmenin gerçekleştiği mekânlardır”, “Müzeler, birçok yöntem ve tekniği

beraber kullanabilme fırsatı sağlar”, “Müze ortamı, bireyleri güdüleyerek öğrenmeye hazır hale getirir”, “Müzeler, öğrenme sürecini hızlandırır”, “Müzeler sayesinde öğrenme sürecindeki materyal sayısı ve çeşitliliği artar” gibi ifadeler yer almaktadır. “Öğrenme-Öğretme Süreci” alt faktörü 3 ve 4. sınıf düzeyindeki öğretmen adaylarının aritmetik ortalamalarının yüksek olduğunu göstermektedir. Ancak 4. sınıf öğretmen adaylarının, 3. sınıf öğretmen adaylarına göre aritmetik ortalamaları daha yüksektir. Buna göre 4. sınıf öğretmen adaylarının müzelerde yapılacak eğitim uygulamaları aracılığıyla öğrenme-öğretme sürecinin daha etkili hale geleceğini düşündükleri anlaşılmaktadır.

Öğretmen rolü alt faktöründe “Öğretmen, müze ziyareti sırasında uyulması gereken kuralları öğrencilere açıklamalıdır”, “Öğretmen, ziyaret edilecek müzedeki eserler ile ilgili bilgilere hâkim olmalıdır”, “Öğretmen, müze ziyareti öncesinde öğrencilerde merak uyandıracak etkinlikler yapmalıdır”, “Öğretmen; müzelerde eğitim uygulamalarına ilişkin yeterli bilgi, beceri ve donanıma sahip olmalıdır” gibi ifadeler yer almaktadır. “Öğretmen Rolü” alt faktörü 3 ve 4. sınıf öğretmen adaylarının aritmetik ortalamalarının yüksek olduğunu ve aralarında sınıf düzeyi açısından anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir. Bu durum öğretmen adaylarının her iki sınıf düzeyinde de müzelerde eğitim uygulamalarının gerçekleşmesinde öğretmenin gerekli bilgi, beceri ve donanıma sahip olması gerektiğini, öğrencileri eğitim ve öğretim sürecinde müzelerle yönlendirerek ilgi ve motivasyonu artırıcı etkinliklere teşvik etmesi gerektiğini düşündüklerini göstermektedir.

Müze Dersi Alan ve Almayan Öğretmen Adaylarının Müzelerde Eğitim Uygulamalarına Yönelik Görüşleri

Öğretmen adaylarının müze dersi alma durumlarına göre müzelerde eğitim uygulamalarına yönelik görüşleri, ölçeğin her bir alt faktörü için ayrı ayrı analiz edilerek sunulmuştur.

Tablo 5

Öğretmen Adaylarının “Müze Dersi Alma” Değişkenine Göre Ölçek Puanlarının t Testi Sonuçları

Değişken	Ders Alma	N	$\bar{X}$	Ss	sd	t	p
Müzelerin Önemi	Evet	264	4,64	,376	804	5,897	,000*
	Hayır	542	4,47	,387			
Öğrenme-Öğretme Süreci	Evet	264	4,40	,528	804	5,644	.000*
	Hayır	542	4,18	,544			
Öğretmen Rolü	Evet	264	4,66	,400	804	4,071	,000*
	Hayır	542	4,53	,416			

*P<.05

Tablo 5'e göre, müze dersi alan öğretmen adaylarının “Müzelerin Önemi” alt faktörüne yönelik puanlarının ortalaması “4,64” ve müze dersi almayan öğretmen adaylarının ise, “4,47” olduğu görülmektedir. Müze dersi alan öğretmen adaylarının “Öğrenme-Öğretme Süreci” alt faktörüne yönelik puanlarının “4.40” ve müze dersi almayan öğretmen adaylarının ise, “4.18” olduğu; müze dersi alan öğretmen adaylarının “Öğretmen Rolü” alt faktörüne yönelik puanlarının “4.66” ve müze dersi almayan öğretmen adaylarının ise, “4.53” olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara göre, öğretmen adaylarının tüm alt boyutlara ilişkin puanlarının,

müze dersi alma değişkenine göre farklılaştığı ve bu farklılaşmanın da istatistiksel olarak $p < .05$ düzeyinde anlamlı olduğu görülmektedir. Müzelerin önemi alt faktörü, müze ile ilgili bir ders alan adayların; müze ile ilgili herhangi bir ders almayan adaylara göre aritmetik ortalamaları doğrultusunda müzeleri daha önemli bulduğunu göstermektedir. Öğrenme öğretme süreci kapsamında müze ile ilgili bir ders alan adayların; müze ile ilgili herhangi bir ders almayan adaylara göre aritmetik ortalamaları daha yüksektir. Bu doğrultuda müze ile ilgili bir ders alan öğretmen adaylarının müzelerde yapılacak eğitim uygulamaları aracılığıyla öğrenme-öğretme sürecinin daha etkili hale geleceğini düşündükleri anlaşılmaktadır. Öğretmen rolü alt faktörüne göre, müze ile ilgili bir ders alan öğretmen adaylarının, müze ile ilgili herhangi bir ders almayan öğretmen adaylarına göre aritmetik ortalamaları daha yüksek olduğundan; müze ile ilgili bir ders alan öğretmen adaylarının müzelerde eğitim uygulamalarına yönelik öğretmenlerin daha etkin bir şekilde rol alması gerektiğini düşündükleri anlaşılmaktadır.

Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Programlara Göre Müzelerde Eğitim Uygulamalarına Yönelik Görüşleri

Öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri programlara göre müzelerde eğitim uygulamalarına yönelik görüşleri, ölçeğin her bir alt faktörü için ayrı ayrı analiz edilerek sunulmuştur.

Tablo 6

Öğretmen Adaylarının Ölçek Alt Faktörlerinden Aldıkları Puanlar ve Standart Sapmaları

Öğretmenlik Programları	Müzelerin Önemi			Öğrenme-Öğretme Süreci			Öğretmen Rolü		
	N	$\bar{X}$	Ss	N	$\bar{X}$	Ss	N	$\bar{X}$	Ss
Beden Eğitimi ve Spor	47	4,28	,413	47	3,92	,512	47	4,40	,440
Fen Bilgisi	60	4,44	,352	60	4,17	,535	60	4,54	,346
İngilizce	41	4,57	,305	41	3,98	,519	41	4,45	,436
İlköğretim Matematik	76	4,48	,333	76	4,04	,508	76	4,53	,364
Müzik	43	4,62	,372	43	4,36	,544	43	4,51	,439
Okul Öncesi	70	4,70	,373	70	4,50	,532	70	4,68	,409
Özel Eğitim	114	4,49	,407	114	4,36	,513	114	4,54	,455
RPD	94	4,46	,415	94	4,17	,584	94	4,56	,404
Resim-İş	58	4,72	,361	58	4,56	,421	58	4,69	,395
Sınıf	84	4,52	,382	84	4,22	,516	84	4,65	,390
Sosyal Bilgiler	40	4,65	,353	40	4,39	,547	40	4,72	,368
Türkçe	79	4,50	,395	79	4,24	,524	79	4,54	,433
Toplam	806	4,53	,391	806	4,25	,549	806	4,57	,415

Tablo 6'da öğretmen adaylarının program türlerine göre aldıkları puanlar karşılaştırıldığında, tüm alt faktörler için istatistiksel olarak farklılaşma olduğu görülmektedir. Bu farklılaşmanın anlamlı olup olmadığını test etmek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve bu farklılıkların kaynağını belirlemek amacı ile Post Hoc Testlerinden Tukey analizi yapılmış ve elde edilen bulgular Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7*Öğretmen Adaylarının Ölçek Alt Faktörlerine Göre Ölçek Puanlarının Farklılaşması*

Faktör		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Müzelerin Önemi	Gruplar Arası	9,371	11	,852	5,922	.000	(1-3), (1-5), (1-6), (1-9),
	Gruplar İçi	114,226	794	,144			(1-10), (1-11), (2-6), (2-9), (4-6), (4-9), (6-7), (6-8), (7-9), (8-9), (9-2), (9-12)
	Toplam	123,598	805				
Öğrenme-Öğretme Süreci	Gruplar Arası	24,911	11	2,265	8,244	.000	(1-5), (1-6), (1-7), (1-9),
	Gruplar İçi	218,127	794	,275			(1-11), (2-6), (2-9), (3-6), (3-7), (3-9), (3-11), (4-6), (4-7), (4-9), (4-11), (8-6), (8-9), (9-10), (9-12), (10-6)
	Toplam	243,038	805				
Öğretmen Rolü	Gruplar Arası	5,454	11	,496	2,950	.001	(1-6), (1-9), (1-11)
	Gruplar İçi	133,444	794	,168			
	Toplam	138,898	805				

BESÖ(1), FBÖ(2), İÖ(3), İMÖ(4), MÖ(5), OÖÖ(6), ÖEÖ(7), RPD(8), RİÖ(9), SÖ(10), SBÖ(11), TÖ(12)

Tablo 7’de öğretmen adaylarının ölçekten aldıkları puanlar program türleri açısından karşılaştırıldığında “Müzelerin Önemi” alt faktörüne ilişkin (Müzelerin Önemi): $F_{(4,53)} = 5,922$, $p < .05$ anlam düzeyinde farklılaşma olduğu görülmüştür. Analiz sonuçlarına göre, “MÖ (5), OÖÖ (6), RİÖ (9), SÖ (10) ve SBÖ (11) öğretmen adaylarının müzelerin önemi alt faktörüne ilişkin puanları “BESÖ (1)” programı öğretmen adaylarının puanlarına göre anlamlı bir şekilde farklılaşmıştır ve daha olumludur. “OÖÖ (6) ve RİÖ (9)” öğretmen adaylarının müzelerin önemi alt faktörüne ilişkin puanları “FBÖ (2) ve “İMÖ (4)” öğretmen adaylarının puanlarına göre anlamlı bir şekilde farklılaşmıştır ve daha olumludur. “OÖÖ (6)” öğretmen adaylarının müzelerin önemi alt faktörüne ilişkin puanları, “ÖEÖ (7) ve RPD (8)” programı öğretmen adaylarının puanlarına göre anlamlı bir şekilde farklılaşmıştır ve daha olumludur. “RİÖ (9)” öğretmen adaylarının müzelerin önemi alt faktörüne ilişkin puanları, “ÖEÖ (7)”, RPD (8)”, FBÖ (2) ve TÖ (12) programı öğretmen adaylarının puanlarına göre anlamlı bir şekilde farklılaşmıştır ve daha olumludur.

Öğretmen adaylarının müzelerin önemi alt faktöründen aldıkları puanların yüksekte düşüğe doğru sıralanışı “RİÖ (4,72)”, “OÖÖ (4,70)”, SBÖ (4,65)”, “MÖ (4,62)”, “İÖ (4,57)”, “SÖ (4,52)”, “TÖ (4,50)”, “ÖEÖ (4,49)”, “İMÖ (4,48)”, “RPD (4,46)”, “FBÖ (4,44)”, “BESÖ (4,28)” şeklindedir. YÖK 2018 Yeni Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları incelendiğinde Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programı’nda (YÖK, 2018a) “Müze Eğitimi” dersi ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programı’nda (YÖK, 2018b) “Sanat ve Müze Eğitimi” dersi zorunlu olarak müfredatta yer almaktadır. Diğer lisans programlarında ise “Müze Eğitimi” dersi seçmeli olarak yer almaktadır. Yine öğretmen adaylarının müze ile ilgili ders alma durumları “Şekil 1” kapsamında incelendiğinde, lisans programları içinde dersi alan öğretmen adaylarının puanlarının dersi almayan adaylara göre daha düşük olduğu görülmüştür. Başka bir deyişle müze eğitimi dersini zorunlu ya da seçmeli olarak alan adayların müzelerde eğitim uygulamalarına yönelik görüşleri, müze eğitimi dersini almayan adaylara göre olumlu şekilde yansımıştır.

Tablo 7’de “Öğrenme-Öğretme Süreci” alt faktörüne ilişkin $F_{(4,25)} = 8,244, p < .05$ anlam düzeyinde farklılaşma olduğu görülmüştür. Analiz sonuçlarına göre, “MÖ (5), OÖÖ (6), ÖEÖ (7), RİÖ (9), SBÖ (11)” öğretmen adaylarının öğrenme-öğretme süreci alt faktörüne ilişkin puanları “BESÖ (1) öğretmen adaylarının puanlarına göre anlamlı şekilde farklılaşmıştır ve daha olumludur. “OÖÖ (6), RİÖ (9)” öğretmen adaylarının “Öğrenme-Öğretme Süreci” alt faktörüne ilişkin puanları “FBÖ (2) öğretmen adaylarının puanlarına göre; “OÖÖ (6), ÖEÖ (7), RİÖ (9), SBÖ (11)” öğretmen adaylarının puanları “İÖ (3)” ve “İMÖ (4)” öğretmen adaylarının puanlarına göre ve “OÖÖ (6), RİÖ (9)” öğretmen adaylarının puanları “RPD (8)” öğretmen adaylarının puanlarına göre anlamlı bir şekilde farklılaşmıştır ve daha olumludur. “RİÖ (9)” öğretmen adaylarının “Öğrenme-Öğretme Süreci” alt faktörüne ilişkin puanları “SÖ (10) ve TÖ (12)” öğretmen adaylarının puanlarına göre ve “OÖÖ (6)” öğretmen adaylarının puanları “SÖ (10)” öğretmen adaylarının “Öğrenme-Öğretme Süreci” alt faktörüne ilişkin puanlarına göre anlamlı bir şekilde farklılaşmıştır ve daha olumludur.

Tablo 7’de “Öğretmen Rolü” alt faktörüne ilişkin $F_{(4,57)} = 2,950, p < .05$ anlam düzeyinde farklılaşma olduğu görülmüştür. Analiz sonuçlarına göre “OÖÖ (6), RİÖ (9), SBÖ (11)” öğretmen adaylarının “Öğretmen Rolü” alt faktörüne ilişkin puanları “BESÖ (1)” öğretmen adaylarının “Öğretmen Rolü” alt faktörüne göre anlamlı şekilde farklılaşmıştır ve daha olumludur.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Araştırma sonuçları, öğretmen adaylarının müzelerde eğitim uygulamalarını, müzelerin önemi ve müzelerde yapılacak öğrenme-öğretme süreci etkinlikleri açısından önemli buldukları ancak öğretmen adaylarından 4. sınıfta öğrenim görenlerin 3. sınıfta öğrenim gören adaylara göre, müzeleri bu süreçler açısından daha olumlu değerlendirdiklerini göstermektedir. Kala (2022), sınıf öğretmeni adaylarının müze eğitimine yönelik öz yeterlik inançları arasında 1. ve 4. sınıfta öğrenim görenler açısından anlamlı fark olduğunu, bu farklılığın 4. sınıfta öğrenim görenler lehine olduğunu, 2 ve 3. sınıfta öğrenim görenler arasında anlamlı bir fark olmadığını tespit etmiştir. Bu çalışma, araştırma sonuçları ile karşılaştırıldığında sınıf seviyesine göre 4. sınıf öğretmen adaylarının puanlarının daha yüksek olmasını destekler niteliktedir. Tural ve Kala (2018) ise çalışmalarında 4. sınıf öğretmen adaylarının öz yeterlik puanlarının diğer sınıf düzeylerine göre daha yüksek olduğunu ancak sınıf seviyeleri karşılaştırıldığında anlamlı bir farklılığın olmadığını tespit etmişlerdir. Bu çalışma ise araştırma sonuçlarını 4. sınıf öğretmen adaylarının öz yeterlik puanlarının diğer sınıf düzeylerine göre yüksek olması noktasında desteklemektedir. Ancak bu çalışmada farklı olarak öğretmen adaylarının sınıf seviyeleri arasında 4. sınıf lehine fark olduğu görülmüştür. Müzelerin önemi ve öğrenme-öğretme süreci alt faktörlerine göre sınıf düzeyleri açısından ortaya çıkan bu farklılığın sebebi, öğretmenlik uygulaması dersinin 4. sınıfta yer alması ve okul ortamında ders kazanımlarını öğrencilere kavratmada müze eğitimi etkinliklerinin faydalı olacağını düşünmeleri şeklinde değerlendirilmektedir. Yeşilbursa ve Uslu (2014), sosyal bilgiler 3. sınıf öğretmen adaylarının müze eğitimine yönelik öz yeterliklerinin 4. sınıf öğretmen adaylarına göre daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. Araştırma 4. sınıf öğrencileri lehine farklılık olduğu tespit edilen bu çalışma ile sınıf düzeyleri açısından farklılık göstermektedir. Körükçü (2019) ise, sosyal bilgiler ve tarih öğretmen adaylarının müze eğitimine yönelik öz yeterlik inançları arasında sınıf seviyesine göre anlamlı bir farklılığın olmadığını tespit etmiştir. Tüm öğretmenlik programlarında öğrenim gören öğretmen adaylarının müze eğitimi uygulamalarına yönelik

görüşlerinin incelendiği bu çalışma yapılan araştırmalarla karşılaştırıldığında genel anlamda 4. sınıf öğretmen adayları lehine farklı bir sonuç ortaya koymaktadır.

Araştırmada tüm lisans programlarında öğrenim gören öğretmen adayları arasında sınıf düzeyine göre müzelerde eğitim uygulamalarına yönelik “öğretmen rolü” alt faktöründe herhangi bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu kapsamda 3. ve 4. sınıf öğretmen adayları, öğretmenlerin gerekli kuralları öğrencilere anlatması, müze gezisi öncesinde öğrencilerde merak uyandıracak etkinlikler yapması, müze ziyaretlerinin devamlılığını sağlamak için öğrenci motivasyonunu yüksek tutması, müze ziyareti öncesinde kapsamlı müze gezi planı yapması, müzedeki eserlerle ilgili bilgilere yeterli düzeyde hâkim olması gibi öğretmen rolüne ilişkin süreçler açısından her iki sınıf düzeyinin de olumlu ve benzer görüşe sahip oldukları anlaşılmaktadır. Erem (2017) çalışmasında okul öncesi öğretmen adaylarının tamamının müze eğitimi dersinin öğrenim süresince alınması gerektiği yönünde ortak görüşe sahip olduklarını tespit etmiştir. Tüm öğretmenlik programları kapsamında ele alınan bu çalışmada, öğretmen adaylarının her iki sınıf düzeyinde de müzelerde eğitim uygulamalarının gerçekleşmesinde öğretmen rolü açısından, öğretmenin gerekli bilgi, beceri ve donanıma sahip olması gerektiğini, öğrencileri eğitim ve öğretim sürecinde müzelere yönlendirerek ilgi ve motivasyonu artırıcı etkinliklere teşvik etmesi gerektiğini düşünmeleri bakımından araştırma sonuçları ile örtüşmektedir. Krucoff (2019) ise, çalışmasında bir enstitüdeki sanat öğretmen adaylarına yönelik müze eğitimi kursu vermiştir. Çalışma sonucunda, sanat öğretmen adaylarının öğrenme ortamındaki tecrübelerinin, müzedeki eğitimi nasıl planlayacaklarını ve kendi branşlarına yönelik ne gibi uygulamalar yapabileceklerine yönelik tecrübelerinin geliştiği tespit edilmiştir. Bu doğrultuda öğretmen adaylarının her iki sınıf düzeyinde de eğitim öğretim sürecinde etkili müze eğitimi uygulamalarının kavratılmasına ilişkin öğretmenin rolünü önemsedikleri görülmektedir. Bu doğrultuda öğretmenin süreç içinde aktif rol alarak müzelerde eğitim uygulamalarına yönelik öğrencileri yönlendirebilmesi, tüm öğretmenlik programlarına yönelik, üniversitelerde verilecek etkili bir müze eğitimi gerekli kılmaktadır. Nitekim Demirel (2020), sınıf eğitimi öğretmenliğinde farklı ders ve kazanımları ile ilişkilendirilen etkinliklerin, öğretmen adaylarının müzelerde eğitim uygulamalarına yönelik bilinç ve farkındalık kazanmalarında kullanılabilecek etkili bir yol olduğu sonucuna ulaşmıştır. Araştırma bu yönüyle yapılan diğer çalışmaları destekler bir nitelik taşımaktadır.

Araştırmada öğretmen adaylarının, “Müzelerin Önemi”, “Öğrenme-Öğretme Süreci” ve “Öğretmen Rolü” alt faktörleri bakımından müze dersi alıp almama değişkenine göre, görüşleri arasında farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Bu doğrultuda müze dersi alan öğretmen adaylarının; müze dersi almayan öğretmen adaylarına göre müzeleri daha önemli buldukları, müzelerde yapılacak eğitim uygulamaları aracılığıyla öğrenme-öğretme sürecinin daha etkili hale geleceğini ve müzelerde eğitim uygulamalarına yönelik öğretmenlerin daha etkin bir şekilde rol alması gerektiğini düşündükleri sonuçlarına ulaşılmıştır. Stetson ve Stroud (2014) çalışmalarında, müze okulu uygulamalarının öğretmen yetiştirme programlarında etkili olacağını ve müze okullarında yapılan uygulamalı etkinliklerin hem çocuklara hem de öğretmen adaylarına algılamakta zorlandıkları kavramları akılda tutmada ve irdelemede etkili olduğunu belirtmişlerdir. Öner (2022), müze eğitimi sertifika programına katılan öğretmenlerin müze eğitimine ilişkin öz yeterlik inançlarını incelediği çalışmasında, müze eğitimi alan öğretmenlerin öz yeterlik inançlarının yüksek olduğunu ancak formatör eğitimi alanların stajyer eğitim alanlara göre öz yeterlik düzeylerinin daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Bu sonuç doğrultusunda müze eğitime yönelik hizmet içi eğitim faaliyetlerinin yaygınlaştırılması gerektiğini vurgulamıştır. Solmaz (2015) ise, sosyal bilgiler öğretmenlerinin müzelerdeki eğitimlere yönelik görüş ve uygulamalarını araştırdığı çalışmasında öğretmenlerin müze

ziyaretlerini pek yapmadıklarını; bunun sebebini ise zaman, maliyet, resmi prosedürler, programın yoğunluğu ve öğrenciler tarafından ortaya konan olumsuz tutumlar olarak açıkladıklarını tespit etmiştir. Bu bağlamda sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerini daha çok geleneksel yöntemlerle yaptıkları belirlenmiştir. İlgili çalışmalar araştırma sonuçları ile karşılaştırıldığında farklı disiplin alanlarda müzelerin önemi ve gerekliliği konusunda her yaş grubunun bilinç ve farkındalık geliştirebileceği müze eğitimi etkinlikleri ile karşı karşıya getirilmesi ve bu amaçla müzeleri farklı disiplinlere nasıl uyarlayabileceği konusunda gerekli bilgi, beceri ve donanıma sahip öğretmenlerin yetiştirilmesinin gerekliliği anlaşılmaktadır.

Çalışma kapsamında öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri programlara göre “müzelerin önemi” alt faktörü bakımından özellikle beden eğitimi ve spor öğretmenliği, fen bilgisi öğretmenliği, rehberlik ve psikolojik danışmanlık ve ilköğretim matematik öğretmenliği öğretmen adaylarının aritmetik ortalamalarının diğer öğretmenlik programlarına göre daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca bu alt faktöre göre en yüksek aritmetik ortalamaya sahip program resim-iş öğretmenliği öğretmen adayları olmuştur. Bu durum resim-iş öğretmenliği programı ders içeriklerinin diğer programlara göre müze eğitimi ile daha fazla örtüştüğü ile ilişkilendirilebilir (Yüksek Öğretim Kurumu [YÖK], 2018). Nitekim Şar ve Sağkol (2013) müze eğitiminin görsel sanatlar dersi için önemli olduğunu, öğrencilerin hayal güçlerini ve yaratıcılıklarını geliştirmek için sanat müzelerinden faydalanılması gerektiğini vurgulamaktadır. Bolat Aydoğan (2017) çalışmasında resim-iş öğretmeni adaylarının müze eğitimi dersini öğretmenlik mesleği açısından ele aldıklarını, dersi müzeleri tanımak, müze bilinci geliştirmek ve müzeleri öğrenme ortamı olarak kullanmayı öğrenmek için önemstediklerini tespit etmiştir. Bu yönüyle araştırma resim-iş öğretmen adaylarının diğer programlara göre daha yüksek bir ortalamaya sahip olmasını, resim-iş öğretmenliği programlarında zorunlu olarak okutulan müze eğitimi dersinin etkililiği noktasında destekler niteliktedir. Ancak Akmehtem (2018), Görsel sanatlar dersi öğretim müfredatında müze eğitimi ile ilgili kazanımları incelediği çalışmasında programda yer alan kazanımların müze eğitimi ile ilişki kurma bakımından yeterli olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Bu doğrultuda görsel sanatlar dersi öğretim programı ve resim-iş öğretmenliği lisans programı içerik ve kazanımları arasında müze eğitimi uygulamalarına yönelik ilişki kurulmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

Gürbey, Efe ve Mertoğlu (2020) yaptıkları çalışmalarında, öğretmen adaylarının okul dışı öğrenme ile ilgili ders almak istediklerini ve bu kapsamda müze gezilerinin arttırılarak derslerde müze kültürünün kazandırılması gerektiğini önerdikleri sonucuna ulaşmışlardır. Kara vd., (2020), fen bilimleri öğretmenlerinin müze eğitimine ilişkin hizmet içi eğitim almaları gerektiğini ve müzeleri daha bilinçli ve aktif olarak kullanabilmeleri için lisans düzeyinde müzelerle ilgili eğitim almaları gerektiğini belirtmişlerdir. Yıldız ve Göl (2014) ise çalışmalarında, matematik öğretmenlerinin sınıf dışı etkinlikleri yürütebilmeleri için gerekli bilgi ve deneyime sahip olmaları gerektiği sonucuna ulaşmışlardır. Yeni öğretmen yetiştirme lisans programları incelendiğinde tüm lisans programlarında müze eğitimi dersinin seçmeli ders olarak verilmesi ve bu programların içeriklerinin MEB öğretim programlarında yer alan “Kültürel Farkındalık ve İfade” yetkinlik alanına özgü kazanımlarla tutarlı olduğu bilinmektedir. Bu doğrultuda yapılan farklı araştırmalar da incelendiğinde ilgili programlarda puanların düşük olmasının nedeni, öğretmen adaylarının müzelere aktif olarak katılımlarının sağlandığı etkinlik ya da ders içeriklerinin eğitim ve öğretim sürecine entegre edilmemesi ile ilişkilendirilmektedir.

Öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri programlara göre “Öğrenme-Öğretme Süreci” alt faktörü bakımından özellikle İngilizce öğretmenliği, beden eğitimi ve spor öğretmenliği ve ilköğretim matematik öğretmenliği öğretmen adaylarının aritmetik

ortalamalarının diğer öğretmenlik programlarına göre daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmada ilköğretim matematik öğretmen adaylarının müzelerin öğrenme öğretme sürecindeki görüşlerinin puanları düşük olmasına rağmen Dilli (2017), çalışmasında ilköğretim matematik öğretmenlerinin ders işleniş sırasında planlı müze gezilerinin faydalı olduğunu belirttiklerini tespit etmiştir. Binekci ve Öner (2019), çalışmalarında beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin derslerinde müzede eğitim olabileceğini düşünmelerine rağmen müzede eğitim çalışmalarını yapmadıklarını belirttiklerini tespit etmişlerdir. Ayrıca bu alt faktöre göre en yüksek aritmetik ortalamaya sahip programlar resim-iş öğretmenliği ve okul öncesi öğretmenliği öğretmen adayları olmuştur. Eadie vd., (2021), küçük yaşta çocuklar için müze gezilerinin önemli bir öğrenme yeri olduğunu ve özellikle öğrenecekleri kavramları zenginleştirmede ve kavratmada etkili mekânlar olduğunu ifade etmişlerdir. Çalışmaları ile küçük çocukların fiziksel olarak müze ziyaretleri yapmalarına, müzelere olan ilgilerine ve sosyalleşmelerine katkı sağladığı ortaya konulmuştur. Demirel (2020) ise, müzede eğitim etkinliklerinin, sınıf öğretmenlerinin Türkçe, matematik, fen bilgisi, sosyal bilgiler gibi derslerde müzeyi eğitim sürecinde bilinçli ve aktif bir şekilde kullanmaya yönelik farkındalık oluşturmalarında etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Öğretim programlarına göre “Öğretmen Rolü” alt faktörü bakımından müzik öğretmenliği ve ilköğretim matematik öğretmenliği, beden eğitimi ve spor öğretmenliği öğretmen adaylarının aritmetik ortalamalarının diğer öğretmenlik programlarına göre daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Dilli (2017), çalışmasında ilköğretim matematik öğretmenlerinin müzelerde eğitim çalışmalarının önemli olduğunu belirtmelerine rağmen öğretmenlerin yeterli düzeyde bilgi sahibi olmadıklarını ve müze gezilerine yönelik tecrübelerinin olmadığını belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmen rolü alt faktörüne göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının ve resim-iş öğretmen adaylarının aritmetik ortalamalarının diğer programlara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Programlar bazında müzelerde eğitim uygulamalarına yönelik görüşlerin resim-iş öğretmenliği programında genellikle yüksek çıkması 1998 yılından itibaren bu programda eğitim gören öğretmen adaylarının müze eğitimine yönelik ders gördüğü ve program içeriğinin müze eğitimi ile diğer programlara göre daha fazla örtüştüğü ile ilişkilendirilebilir (YÖK, 1998). Bu sonuçlara göre aşağıdaki öneriler sunulmuştur:

- Bu çalışmada Eğitim Fakültesinde öğretmenlik programlarında öğrenim gören 3. ve 4. sınıf öğretmen adaylarının müzelerde eğitim uygulamalarına yönelik görüşleri farklı değişkenler (sınıf, müze eğitimi dersi alıp almama durumu, öğrenim programları) açısından ele alınmıştır. Çalışmanın genişletilerek öğretmenlik programlarının tüm sınıf seviyelerinde uygulanması ya da deneysel çalışmalarla desteklenerek eğitim boyutunun sınıf düzeylerine uyarlanması önerilmektedir.
- Bu çalışmada öğretmen adayları müzede eğitimin okul dışı öğrenme ortamı olarak etkili olduğunun farkındadırlar. Ancak her öğretim programında müzelerin önemi, müzelerde öğrenme-öğretme süreci ve öğretmen rolü gibi faktörler açısından müzelerde eğitim uygulamalarına yönelik görüşlerinin farklı değişkenler açısından aynı düzeyde olmadığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda eğitim fakültelerindeki tüm öğretim programlarında müze eğitimi dersinin farklı disiplin alanlara yönelik eğitim uygulamaları ve etkinliklerin kapsamlı olarak öğretilmesi yolu ile “Bir Dersi Müzede Nasıl İşleyebiliriz?” sorusuna odaklanan bir yaklaşımla ele alınması ya da zorunlu bir ders olarak verilmesi önerilmektedir.

- Müzelerde yaptırılabilir eğitim uygulamalarına yönelik olarak dersin planlanması, uygulama boyutuna yönelik etkinliklerin tasarlanması ve MEB öğretim müfredatlarında tüm disiplin alanlar için belirlenen kazanımların müze eğitimi ile nasıl ilişkilendirilebileceği noktasında sadece öğretmen adayları değil, öğretmenlerin de bilgilendirilerek bu konuda gerekli hizmet içi eğitimlerin yapılması önerilmektedir.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Çalışma, birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında tamamladığı yüksek lisans tezinin bir parçasıdır. Her iki yazar çalışmaya eşit oranda katkı sağlamıştır.

Çatışma Beyanı

Bu çalışmanın herhangi bir kurum, kuruluş, kişi ile mali çıkar çatışması yoktur.

Kaynakça

- Akmehmet, K. T. (2018). Görsel sanatlar dersi öğretim programı'nda müze eğitimi ile ilişkilendirilen öğelerin incelenmesi. *Uluslararası Güzel Sanatlar Eğitimi Araştırmaları Dergisi (UGSEAD)*, 1(1), 164-176.
- Andre, L., Durksen, T. & Volman, M. L. (2017). Museums as avenues of learning for children: A decade of research. *Learning Environments Research*, 20, 47-76. <https://link.springer.com/article/10.1007/s10984-016-9222-9> adresinden 15.01.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Anderson, D., Kisiel, J. & Storksdieck, M. (2006). Understanding teachers' perspectives on fieldstrips: discovering common ground in three countries. *Curator The Museum Journal*, 49(3), 364-386. <https://doi.org/10.1111/j.2151-6952.2006.tb00229.x> adresinden 15.01.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Bolat Aydoğan, K. E. (2017). Görsel sanatlar öğretmen adaylarının görüşleri bağlamında müze eğitimi ve uygulamaları dersi, *AJESI-Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 7(1), 72-106.
- Bozdoğan, A. E. ve Kavcı, A. (2016). Sınıf dışı öğretim etkinliklerinin ortaokul öğrencilerinin fen bilimleri dersindeki akademik başarılarına etkisi. *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(1), 13-30. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/419761> adresinden 15.01.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Büyüköztürk, Ş. (2013). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. (18. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, K., Akgün, E., Erkan, Ö., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Cakir Ilhan, A. (2009). Educational studies in Turkish museums. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 1, 342-346. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2009.01.064> adresinden 01.07.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Can, A. (2014). *SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi*. (2. Baskı). Ankara: Pegem.
- Çerkez, S. (2011). *Sosyal bilgiler dersinde müze eğitimine dayalı öğretim uygulamalarının öğrencilerin akademik başarısına ve tutumlarına etkisi*. (Yayın No. 289889) [Yüksek Lisans Tezi. Kastamonu Üniversitesi] YÖK Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden 15.01.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Çıldır, Z. ve Karadeniz, C. (2014). Museum, education and visual culture practices: Museums in Turkey. *American Journal of Educational Research*, 2(7), 543-551. <https://doi.org/10.12691/education-2-7-18> adresinden 15.01.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Demirel, İ. N. (2020). Sınıf eğitimi öğretmen adaylarının müzelerde eğitim uygulamalarına yönelik öz yeterlikleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(1), 585-604. <https://doi.org/10.17240/aibuefd.2020.20.52925-635352> adresinden 15.01.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Dilli, R. (2017). Öğretmenlerin müzelerin öğrenme ortamı olarak kullanımına ilişkin görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 46(214), 303-316. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/milliegitim/issue/36135/405938> adresinden 15.01.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Eadie, P., Young, Sarah., Suda, L. ve Church, A. (2021). Facilitator and teacher perspectives on museum programs for young children. *Journal of Museum Education*. 47(1), 103-112. <https://doi.org/10.1080/10598650.2021.2000770> adresinden 15.01.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Ekiz, D. (2003). *Eğitimde araştırma yöntem ve metotlarına giriş*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Erdoğan, İ. (2007). *Eğitime yeni bir soluk: Müzeler*. <http://www.irfanerdogan.com.tr/index.php/egitime-yeni-bir-soluk-muzeler> adresinden 15/02/2022 tarihinde erişilmiştir.
- Erem, E. (2017). Okul öncesi öğretmenliği öğretim programında yer alan seçmeli müze eğitimi dersinin gerekliliğine ilişkin öğrenci görüşlerinin incelenmesi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 12(2), 31-42. <https://doi.org/10.21612/yader.2017.011> adresinden 15.01.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Erkuş, A. (2012). *Psikolojide ölçme ve ölçek geliştirme-I. Temel kavramlar ve işlemler*, Ankara: Pegem Akademi.

- Fithriah, R. & Najmi (2019). Analysis of the utilization of museums as historical learning media by high school teachers. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*, 464, 78-80. <https://doi.org/10.2991/assehr.k.200824.020> adresinden 01.07.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Folga-Januszewska, D. (2020). History of the museum concept and contemporary challenges: Introduction into the debate on the new ICOM museum definition. *MUZEALNICTWO*, 61, 37-59. <https://doi.org/10.5604/01.3001.0014.1129> adresinden 24.09.2023 tarihinde erişilmiştir.
- González-Herrera, A. I., Díaz-Herrera, A. B., Hernández-Dionis, P. & Pérez-Jorge, D. (2023). Educational and accessible museums and cultural spaces. *Humanities and Social Sciences Communications*, 10(67), 1-8. <https://doi.org/10.1057/s41599-023-01563-8> adresinden 01.07.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Gürbey, Z. B., Efe, H., ve Mertoğlu, H. (2020). Fen bilgisi öğretmen adaylarının okul dışı öğrenme kapsamında müze eğitimine ilişkin görüşleri. *Journal of Sustainable Educational Studies (JSES)*, 1(1), 13-25. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/seader/issue/66466/1040683> adresinden 01.07.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Güven, E. (2014). Tahmin-gözlem-açıklama destekli proje tabanlı öğrenme yönteminin çevre sorunlarına yönelik tutum ve davranışlara etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 39(173), 25-38. <http://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/2407/696> adresinden 15.01.2023 tarihinde erişilmiştir.
- İnekçi, Ö. ve Öner, G. (2019). Ortaokul branş öğretmenlerinin derslerinde müzelerden yararlanma durumları ile müze ve tarihi mekâna ilişkin görüşleri. *Journal of International Museum Education*, 1(1), 32-49. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/jimusemed/issue/48213/635135> adresinden 15.01.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Hooper-Greenhill, E. (2004). Measuring learning outcomes in museums, archives and libraries: The learning impact research project (LIRP). *International Journal of Heritage Studies*, 10(2), 151-174. <https://doi.org/10.1080/13527250410001692877> adresinden 01.07.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Jensen, V. A. (2010). *Museum education and professional development partnerships: How the educational programs of museums enhance career goals and professional development skills in adults*. <https://scholarship.shu.edu/theses/246/> adresinden 13.01.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Kala, N. K. (2022). *Sınıf öğretmeni adaylarının müze eğitimine yönelik özyeterlik inançları*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Bartın Üniversitesi. <https://bartin.edu.tr> adresinden 15.01.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Kanari, C. & Souliotou, A. Z. (2020). Education of children with disabilities in nonformal learning environments: a crossdisciplinary approach of steam education in a technological museum in greece. *European Journal of Alternative Education Studies*, 5(2), 1-34. <https://doi.org/10.46827/ejae.v5i2.3188> adresinden 01.07.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Kara, B., Sak, M., Balçın, M. D. ve Mertoğlu, H. (2020). Fen bilimleri öğretmenlerinin müze eğitimi hakkındaki görüşleri. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(108), 318-346. <http://dx.doi.org/10.29228/ASOS.44864> adresinden 01.07.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kaya Koçak, S. (2010). *İlköğretim görsel sanatlar eğitimi dersindeki müze etkinliklerine yönelik, öğrenci, öğretmen ve müze yetkililerinin görüşleri*. (Yayın No. 279393) [Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi] YÖK Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden 24.09.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Körükçü, M. (2019). Değişen müze eğitimi algısı çerçevesinde sosyal bilgiler ve tarih öğretmen adaylarının müze eğitimine yönelik öz-yeterlik inançları. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(2), 759-771. <https://doi.org/10.26468/trakyasobed.542284> adresinden 01.07.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Krucoff, R. (2019). Structuring teacher independence to transform student learning in the museum. *Journal of Museum Education*, 44(2), 178-186. <https://doi.org/10.1080/10598650.2019.1590683> adresinden 15.01.2023 tarihinde erişilmiştir.

- Meydan, A. ve Akkuş, A. (2014). Sosyal bilgiler öğretiminde müze gezilerinin tarihi ve kültürel değerlerin kazandırılmasındaki önemi. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 29, 402-422. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/3416> adresinden 24.09.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Milovanov, K. Y. & Nikitina, E. E. (2016). Communicative, information and education environment of modern museum. *SHS Web of Conferences*, 29, 1-4. <https://doi.org/10.1051/shsconf/2016> adresinden 15.01.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2018). İlköğretim öğretim programları. <http://mufredat.meb.gov.tr/Programlar.aspx> adresinden 15.01.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Moss, P. A. (2003). Reconceptualizing validity for classroom assessment. *Educational Measurement: Issues and Practice*, 22(4), 13-25. <https://doi.org/10.1111/j.1745-3992.2003.tb00140.x> adresinden 01.07.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Murzina, I. Y. (2020). Museum as information and communicative educational institution. *Modernization and Multiple Modernities, KnE Social Sciences*, 159-166. <https://doi.org/10.18502/kss.v4i13.7711> adresinden 01.07.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Norqvist, L. & Leffler, E. (2017). Learning in non-formal education: is it “youthful” for youth in action?. *International Review of Education*, 63(2), 235-256. <https://doi.org/10.1007/s11159-017-9631-8> adresinden 01.07.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Öner, G. ve Çengelci Köse, T. (2019). Müze ve tarihi mekânlarda değer ve beceri kazandırmaya yönelik sosyal bilgiler öğretmen adaylarının görüşleri. *Turkish History Education Journal*, 8(1), 98-128. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/721040> adresinden 24.09.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Öner, G. (2022). Self-efficacy beliefs of teachers who participated in museum education certificate program as regards museum education, *International Journal on New Trends in Education and Their Implications (IJONTE)*, 13(1), 66-75. http://www.ijonte.org/FileUpload/ks63207/File/6_self-efficacy_beliefs_of_teachers_who_participated_in_museum_education_certificate_program_as_regards_museum_education.pdf adresinden 24.09.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Seçer, İ. (2013). *SPSS ve LISREL ile pratik veri analizi, Analiz ve raporlaştırma*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Semper, R. J. (1990). Science museums as environments for learning. *Physics Today*, 43(11), 50-56. <https://doi.org/10.1063/1.881216> adresinden 01.07.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Solmaz, K. (2015). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin müze eğitimine yönelik görüşleri ve uygulamaları. *Munzur Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(7), 40-54. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/577073> adresinden 01.07.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Stetson, R. & Stroud, N. D. (2014). Pre-service teacher trainig at the museum school. *Journal of Museum Education*. 39(1), 67-77. <https://www.jstor.org/stable/43304997> adresinden 15.01.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Şar, E. ve Sağkol, T. (2013). Eğitim fakültelerinde müze eğitimi dersi gerekliliği üzerine. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(2), 83-90. <https://www.hayefjournal.org/Content/files/sayilar/63/83.pdf> adresinden 24.09.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Taranova, T. N. (2020). Virtual museum technologies and the modern educational process. *Alpha Proceedings*, 3, 2513-2521. <https://doi.org/10.3897/ap.2.e2513> adresinden 01.07.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Tural, A. ve Kala, F. N. (2018). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının müze eğitimine yönelik özyeterlik inançları. *Sınırsız Eğitim ve Araştırma dergisi*, 3(1), 108-121. <https://doi.org/10.29250/sead.402086> adresinden 15.01.2023 tarihinde erişilmiştir.
- UNESCO (2015). *Rethinking education. Towards a global common good?* <http://unesdoc.unesco.org/images/0023/002325/232555e.pdf> adresinden 01.07.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Yeşilbursa, C. C. ve Uslu, S. (2014). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının müze eğitimine yönelik öz-yeterlik inançları. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*. 5(16). 410-428.

- https://www.ijouess.com/Makaleler/468317999_410-428%20cemil%20cahit%20ye%C5%9Filbursa.pdf adresinden 15.01.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Yıldız, C. ve Göl, R. (2014). Matematik derslerinde sınıf dışı etkinliklerin kullanımı. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi (Journal of Research in Education and Teaching)*, 3(1), 85-94. <http://www.jret.org/FileUpload/ks281142/File/08.yildiz.pdf> adresinden 01.07.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Yılmaz, K. (2008). Constructivism: its theoretical underpinnings, variations and implications for classroom instruction. *Educational Horizons*, 86(3), 161-172. <https://www.jstor.org/stable/42923724> adresinden 15.01.2023 tarihinde erişilmiştir.
- YÖK. (2018). Eğitim Fakültesi Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları. <https://www.yok.gov.tr/Documents/Yayinlar/Yayinlarimiz/egitim-fakultesi-ogretmen-yetistirme-lisans-programlari-mart-1998.pdf> adresinden 24.09.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Zilcioğlu, Ş. (2008). *Çocuk müzeleri ve müze eğitimi*. (1. Baskı). Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları.

Extended Abstract

Introduction

When the curriculum prepared by the Ministry of National Education is examined, it is seen that the teaching activities are based on the fact that teachers are a guide and guide rather than a teacher, that students learn by doing and living, discover, learn more actively by using their creativity and imagination, and the knowledge becomes permanent (Ministry of National Education [MEB], 2018). In the Higher Education Institution Teacher Training Undergraduate Programs, as of 2018, the "Museum Education" course has been included in all undergraduate programs such as Science, Mathematics, Social Studies and Turkish among the Vocational Electives. When the acquisitions in the primary education curricula are compared with the museum education course content in the undergraduate programs, it is seen that museum education aims to raise individuals with the necessary knowledge, skills and behaviors for the creative expression of emotions and experiences in the "Cultural Awareness and Expression" competence area (MEB, 2008). 2018). In this direction, the research is important in terms of determining the opinions of teacher candidates who study in teaching programs and choose the museum education course during their undergraduate education or not, as teachers who will contribute to the development of museum consciousness and awareness in students by educating future generations. As a matter of fact, taking museum education lessons will contribute to the achievement of the desired goals in education by using museums in the most effective way in their professional lives. Based on this idea, the responsibilities in processes such as motivation, content, educational practices and event design related to museum visits with an approach based on learning in the museum; In this study, it was aimed to determine the opinions of teacher candidates studying in different undergraduate programs on educational practices in museums in terms of different variables in terms of the contribution of museums to the development of skills such as critical thinking, aesthetic sensitivity, creativity, and the use of resources and materials, methods and techniques for the learning-teaching process in museums. For this purpose, answers to the following questions were sought:

1. Is there a significant difference between the views of teacher candidates on educational practices in museums according to their grade levels?
2. Is there a significant difference between the views of teacher candidates on educational practices in museums, according to their status of taking museum courses?
3. Is there a significant difference between the views of teacher candidates on educational practices in museums, according to the programs they study?

Method

The study group of the research consists of a total of 806 (3rd grade= 371; 4th grade= 435) pre-service teachers studying in the 3rd and 4th grades of different teaching programs of a state university in the Black Sea Region. In the research, the "Evaluation Scale of Educational Practices in Museums" was developed and used by the researchers in order to determine the views of pre-service teachers on educational practices in museums. The validity and reliability studies of the developed scale were tested on a pilot sample before applying to the main sample. The 5-point Likert-type scale was applied to a total of 513 (273 for EFA; 240 for CFA) pre-service teachers studying in different departments of a state university. The validity and reliability of the scale were tested with Exploratory Factor Analysis (EFA) and

Confirmatory Factor Analysis (CFA). Thirty items in the scale are grouped under three sub-factors. This factor was named "Teacher Role" because the items collected in the first factor included the responsibilities of teachers in processes such as motivation, content, educational practices and activity design regarding museum visits. The second factor was named "The Importance of Museums" because it measures the contribution of museums to the development of skills such as critical thinking, aesthetic sensitivity, and creativity. The third factor is named as "Learning-teaching Process" because it consists of items such as the use of resources and materials, methods and techniques for the learning and teaching process in museums. The factor loading values of the items in these factors vary between .467 and .761. In addition, these sub-factors explain 88.439% of the total variance of the scale. As a result of CFA, the χ^2/df value obtained from the scale was calculated as 2.344. Other fit index values were found as CFI=0.91, TLI=.0.90, RMSEA=0.07, SRMR=0.05. The Cronbach-Alpha internal consistency coefficient was calculated as .994 for the overall scale, .986 for the first sub-factor, .985 for the second sub-factor, and .984 for the third sub-factor. These results show that the scale can be used as a valid and reliable measurement tool.

Findings

Within the scope of the research, it has been determined that the 4th grade teacher candidates find museums more important than the 3rd grade teacher candidates. It was determined that there was no significant difference between the scores of the 3rd and 4th grade teacher candidates in terms of the teacher role sub-factor. This situation shows that pre-service teachers think that the teacher should have the necessary knowledge, skills and equipment in the realization of educational practices in museums at both grade levels, and that they should encourage students to activities that increase interest and motivation by directing them to museums during the education and training process. The sub-factor of the importance of museums, the teacher candidates taking museum lessons; According to the teacher candidates who did not take museum lessons, they find museums more important in line with their arithmetic averages. Teacher candidates who took museum lessons within the scope of the learning and teaching process; Their arithmetic averages are higher than the teacher candidates who did not take museum courses. In this direction, it is understood that teacher candidates who take museum lessons think that the learning-teaching process will become more effective through educational practices to be carried out in museums. According to the teacher role sub-factor, since the arithmetic averages of the pre-service teachers who took museum courses were higher than those who did not take museum courses; It is understood that teacher candidates who take museum lessons think that teachers should take a more active role in educational practices in museums.

Conclusion and Discussion

Within the scope of the research, it was determined that the prospective teachers found the educational practices in museums important in terms of the importance of museums and the learning-teaching process activities to be held in museums, but 4th grade teacher candidates evaluated museums more positively than 3rd grade teacher candidates in terms of these processes. In the research, teacher candidates who took museum lessons; It was concluded that they found museums more important than the teacher candidates who did not take museum lessons, that the learning-teaching process would become more effective

through educational practices to be held in museums, and that teachers should take a more active role in educational practices in museums.

- “How Can We Teach a Lesson in a Museum?” through the comprehensive teaching of educational practices and activities for different disciplines of the museum education course in all curricula in education faculties. It is recommended that the question be addressed by focusing on the question or it should be taught as a compulsory course.
- It is recommended that the necessary in-service trainings be carried out by informing not only the teacher candidates but also the teachers about the planning of the lesson for the educational practices that can be done in the museums, the design of the activities for the application dimension, and how the achievements determined for all disciplines in the MEB curriculum can be related to the museum education.
- In the studies to be done, it can be investigated whether there will be a difference in the opinions of teacher candidates about museum education in a region where the number and variety of museums is higher than the location of the university, according to different variables.

Contribution Rate of the Researchers

The study is part of the master’s thesis completed by the first author under the supervision of the second author. Both authors provided equal contributions to this paper.

Statement of Conflict of Interest

This study does not have any financial conflict of interest with any institution, organization or person.